

Lännsstyrelsen
Norrbotten

YTTRANDE

Datum
2016-03-07

Diarienummer
430-14360-15

Kulturdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Synpunkter på Riksantikvarieämbetets rapport Översyn av regelverket om de kyrkliga kulturminnena. Ert dnr KU2015/02346/KL

Sammanfattande synpunkter

Lännsstyrelsen i Norrbotten menar att Riksantikvarieämbetet lämnat en rapport som grundligt genomlyser brister och behov av ändringar i regelverket och tillämpningen av detsamma.

Vi delar i stort de slutsatser och förslag till ändrade rutiner i tillämpningen som föreslås.

Vi anser dock att det inte räcker att Riksantikvarieämbetet för en dialog om hur kunskap och kompetens kan vidmakthållas och utvecklas, bland den offentliga kulturmiljövårdens aktörer. Man måste också bistå med kompetensutvecklande insatser.

Vi ser det som ytterst angeläget att den föreslagna utredningen kring kyrklig övertalighet och formerna för skydd av kyrkliga kulturminnen som inte längre ägs inom Svenska Kyrkan, kommer till stånd så snart som möjligt. Vi delar också synen att detta bör vara en statlig utredning med direktiv som beslutas av regeringen.

När de gäller förslag till ändringar i lagtexten har vi synpunkter på följande fyra paragrafer;

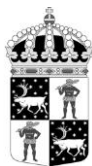
- ✓ vi anser inte att det föreslagna begreppet ”ombyggnad” i 4 & 13 §§ är en bra ersättning för det tidigare ”väsentlig ändring”
- ✓ i 7 § behövs en förtydligande skrivning om förteckning av kyrkliga inventarier
- ✓ i 13 § bör kompletteras med ”ändring av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar”
- ✓ vi ställer oss tveksamma till § 18, införande av böter i 4 kap.

Rapportens förslag

2.1 Förslag till ändring av 4 kap kulturmiljölagen

Enligt förslaget ska begreppet ”väsentlig ändring” i 4 & 13 §§ ersättas med ”ombyggnad eller tillbyggnad” som det begrepp som anger brytpunkten för när en åtgärd ska tillståndsprövas när det gäller byggnader och fasta anordningar på kyrkotomt och begravningsplats.

Lännsstyrelsen i Norrbotten menar att ”ombyggnad” är ett begrepp som kan tolkas brett, men som i första hand antyder större ändringar. Det är t ex inte självklart att en åtgärd som att ersätta befintlig taktäckning av kyrkspån på den medeltida stigluckan vid Nederluleå kyrka med en pannplåt skulle klassas som en ”ombyggnad”, men det skulle vara en förödande förändring för såväl stigluckan i sig som för kyrkomiljön. Vi menar

därför att detta begrepp inte är tillräckligt genomlyst för att tas in i lagtexten. Exempelvis kunde Boverket i en studie 2014 konstatera att det råder en stor osäkerhet kring ombyggnadsbegreppet.¹

7§ föreskriver att det ska finnas en förteckning över kyrkliga inventarier i varje församling. Då det numera kan finnas åtskilliga kyrkor/kapell inom samma församling, bör bestämmelsen formuleras som att det i varje församling ska finnas en förteckning över kyrkliga inventarier uppdelad (eller sökbar) efter respektive kyrka inom församlingen, så att man kan redovisa en samlad förteckning för varje kyrka.

I 13§ vi saknar ”ändring av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar upplåtna till församlingen” i den nya skrivningen om vad som är tillståndspliktigt på begravningsplatser.

I rapporten föreslås att en ny bestämmelse om böter ska införas i 4 kap, 18§. Förslaget motiveras med att Länsstyrelserna förklarar att det faktum att de så sällan använder sig av möjligheten att kräva rättelse med att det saknas möjlighet ställa villkor vid sådana ingripanden. En bestämmelse om böter skulle också lagtekniskt harmonisera med 3 kapitlets bestämmelser.

Vi menar att innan en bötesbestämmelse införs bör det göras en utvärdering av hur detta system fungerat inom 3 kap.

6.7 Utredning om övertaliga kyrkor

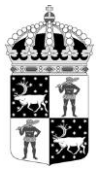
Riksantikvarieämbetets förslag att tillsätta en utredning om kyrklig övertalighet välkomnas som en angelägen insats. Utredningen ska enligt förslaget tillsättas inför kontrollstationen för den kyrkoantikvariska ersättningen år 2019 och — utöver att utvärdera ersättningens användning och effekter — omfatta frågor om lagskydd, processer för att förklara en kyrkobyggnad övertalig och ekonomiska förutsättningar för ett fortsatt bevarande. Då det kyrkliga kulturarvet är en angelägenhet för hela folket — vilket verifieras av den kyrkoantikvariska ersättningen, tillståndsprövning av ändringar m.m. — kan utredningen inte betraktas som en inomkyrklig fråga, utan måste ske i form av en statlig utredning med direktiv som beslutas av regeringen.

6.8 Dialog om kunskap och kompetensutveckling

Slutligen anser Länsstyrelsen att det inte räcker att föra en dialog om hur kunskap och kompetens kan vidmakthållas och utvecklas inom Riksantikvarieämbetet, länsstyrelser och läns museer. Riksantikvarieämbetet har i sitt uppdrag att vara pådrivande och stödjande gentemot det regionala kulturmiljöarbetet. Myndigheten bör därför även anordna seminarier och andra kompetensutvecklande insatser som tar ett helhetsgrepp på frågor kring det kyrkliga kulturarvet i ett nationellt perspektiv.

---

¹ Förstudie – ombyggnad och andra ändringar på PBL Kunskapsbanken, Boverkets diarienummer 1209-1101/2014

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2016-03-07

Diarienummer
430-14360-16

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg med antikvarie Jeanette Aro som föredragande.

Sven-Erik Österberg

Jeanette Aro